

Joan Pere Le Bihan: “Estat Nou? Escola Nova!”

written by Mercè Feliu | 2 de setembre de 2016

Joan Pere Le Bihan, (Marsella, 1948), 100% mallorquí, 50% bretó, nascut a Marsella, bilingüe de naixement. Filòleg hispànic, professor d'institut, calderer a les drassanes, posteriorment professor de nou de formació professional, comença fent de mestre a l'[escola la Bressola](#) l'any 1979 i el 1981 accedeix a la direcció. Amb uns sous que depenien de les quotes dels socis, i recitals voluntaris de cantautors, un d'ells el d'en Lluís Llach, esperat amb candeletes per pagar els salaris dels mestres. La realitat dels anys 80.

Un repàs a la seva biografia, és un repàs a la Bressola, que enguany celebra el 40è aniversari...

A partir dels anys 90 treballem perquè la llengua del pati sigui el català. Fundem noves escoles catalanes. La primera a Prada, que iniciem amb 10 alumnes (170 de l'actualitat). Una escola on tots els alumnes es relacionen en català al pati, encara que tots, o quasi tots, parlin francès a casa. Em sento molt orgullós d'haver-ho aconseguit sense cap mena de repressió a l'estil franquista-espanyol, ni càstigs que tothom d'aquelles generacions recorda, tant a la Catalunya Nord com a la Sud, simplement basant-nos en la responsabilització dels alumnes, especialment en l'acolliment dels alumnes nouvinguts, base de la supervivència lingüística del nostre país.

Posteriorment, aconseguim un acord clau amb el Ministre francès Bayrou (Vairon en occità) que permet de considerar les escoles catalanes com a escoles concertades, signat al 1995. Això desencadena l'obertura de noves escoles. Al 96: Escola del Soler (Rosselló), Escola de Sant Esteve del Monestir (també al Rosselló), al 99 Escola del Vernet, un barri conflictiu de Perpinyà, al 2001, Càldegues a la Cerdanya, al

2003 amb l'ajuda del President Pujol, el centre de secundària el Soler.

I després?

Jubilat des del 2013, vinc cap a Catalunya perquè vull participar en el procés, i per altra banda, l'experiència de la Bressola em fa pensar que es pot revertir la davallada de l'ús de la llengua. Us explico una anècdota: al 1987, recullo el Premi d'Honor Jaume I, com a President de la Bressola, després tot sopant amb el conseller d'ensenyament d'aleshores, Josep Laporte, li dic: "Escolteu conseller, jo organitzo molts intercanvis entre escoles de la Catalunya Nord i la Catalunya autonòmica i estic notant que els meus directors em diuen que cada vegada costa més de trobar escoles amb alt nivell d'ús del català a l'esbarjo". El conseller em va respondre dient que no m'amoïnés, que Catalunya té una gran capacitat d'integració i tothom s'integraria (per generació espontània, suposo). Carme Laura Gil, Irene Rigau, tenen més consciència de la situació real. Ara treballem amb el Departament d'Ensenyament per examinar possibles solucions.

En el llibre *Estat Nou? Escola Nova!* (Edicions 1984, 2014), realitza una proposta d'immersió lingüística. Cal abans fomentar la consciència lingüística?

El llibre *Estat nou, escola nova*, no parla de llengua d'entrada, parla primer de sistema educatiu. A la primera part del llibre, es desmunta el sistema educatiu francès que el propi Ministre Claude Allegre anomenava "el mamut". El sistema educatiu espanyol, calcat del francès, està basat en una societat de finals del s. XIX. La Bressola neix a finals del s. XX, i es va crear adaptant-se lògicament a una societat més moderna. Actualment hi ha grans reflexions pedagògiques, però el sistema, massa feixuc, no en permet la generalització.

En la segona part, explico la proposta metodològica de Prada. Aplicar-la a Catalunya de manera global? és molt difícil fer una transició, és a dir, transformar un centre sociolingüísticament parlant de castellà a català, si és un

centre gran. En un nou estat català, caldrà crear molts nous centres públics, considerant el gran nombre d'escoles concertades que hi ha actualment a Catalunya. Caldrà la creació d'una segona xarxa pública, és en aquí on rau l'oportunitat. Cada centre públic nou, podrà, si se li'n donen els mitjans de personal i de gestió, aplicar la metodologia "pradenca"

D'aquests 40 anys de la Bressola, què en destaca?

La Bressola és essencialment una gran victòria, malgrat que insuficient, de 40 a 800 alumnes en el període que vaig assumir-ne la direcció, actualment 1000, i continua creixent. Victòria que s'acompanya del fet que la llengua de pati és la llengua catalana, sent el català la llengua d'integració dels nouvinguts, que demostra que en el territori on la situació del català és més precària, és possible, i per tant en aquí hauria de ser més fàcil.

A Catalunya hi ha un coixí lingüístic del 33% de parlants habituals, malauradament al llindar de la desaparició lingüística, que en termes sociolingüístics es situa al 30%. Però el que és evident és que el català a la Catalunya Nord no se salvarà si no se salva en aquí. L'Hospitalet té més població que la Catalunya Nord, cal guardar el sentit de les proporcions.

Per què els pares opten per la bressola?

El ministre francès Allegre ja ho va dir, que el sistema pedagògic francès és un "mamut", cada vegada està més col·lapsat, els autors dels atemptats francesos eren francesos o belgues, educats en l'escola francesa, una realitat que no es vol afrontar. França està perdent la cohesió social, la voluntat d'integració no hi és, tunisians i algerians fa uns anys la tenien, però francesos nascuts a França es reivindiquen com a magrebins o d'altres nacionalitats. L'ascensor social fa temps que no hi funciona.

La gent d'origen català a la bressola és majoria relativa però

no absoluta, això vol dir que molts alumnes vénen pel sistema pedagògic. Per l'esperit cívic, que el treballem a través de la verticalitat dins l'aula, i que permet organitzar la responsabilització de cara a la transmissió de la llengua.

El sistema d'organització vertical, significa que a parvulari i a primària no hi ha cap classe amb un sol nivell, com a mínim dos nivells, per exemple, els alumnes de 3r i 4t junts, el que significa que el gran ajuda al petit, i l'ajuda per la llengua, perquè sàpiga que no s'han de llançar els papers a terra, per penjar l'abric al penjador, etc, s'hi fomenta el civisme quotidià.

A Finlàndia hi ha un 2% d'escola privada, la població confia en l'escola pública, i perquè hi confia?, el procés de selecció de mestres i directors molt acurat, amb equips de treball cohesionats, tal i com vam fer a la Bressola. A Finlàndia hi ha, a certs llocs, immersió vertical. En comú hi tenim el sistema de contractació de personal: no hi ha plaça amb propietat. Sense copiar (parcialment) el sistema no se'n podran copiar les pedagogies, que totes són enlluernadores. El més important són els alumnes.

Estat nou? Escola nova!

Propostes per salvar i estendre l'ús del català

Joan Pere Le Bihan i Rullan

EDICIONS
DE
1984

Portada del llibre Estat Nou, Escola Nova

En l'actualitat a Catalunya, la política lingüística dels centres depèn en gran part de l'equip directiu, en molts casos introduint cada vegada més quotes en anglès, amb professorat amb un B2. Es justifiquen dient que els pares volen. Què els hi diria a aquests pares?

Jo els hi diria, primer que es parla molt de bilingüisme però encara no s'hi ha arribat, en tots els nivells i tots els registres. Jo recordo un nen de Barcelona a l'intercanvi de Prada, "oye aquí hablan siempre en catalan, me cansa mucho".

No sóc anti-anglès, el vaig ensenyar, i fins i tot, vaig prendre la iniciativa, al 84/85 vaig introduir una hora d'anglès a primària a partir de 3r a la Bressola quan encara ningú no en parlava. Això dit, la millor manera d'aprendre l'anglès i la capacitat per aprendre qualsevol altre idioma, passa per dominar completament una llengua, en el nostre cas el català, i això et permet una base per esdevenir multilingüe. Sinó, potser en parlaràs tres... però les tres malament!

El domini lingüístic català és insuficient, no podem mirar cap a una altra banda, hi ha fins i tot qui reivindica que ha estat escolaritzat a Catalunya sense haver parlat mai català. [No podem mirar cap a una altra banda](#), hi ha qui ho fa per tàctica electoralista política, d'altres perquè no veuen solució. Jo crec que hi ha una solució, si la recuperació de la llengua es va fent a la Catalunya Nord, també es pot aconseguir en d'altres zones. Una veritable escola de la república, integradora i plural.

El que es fa a Catalunya es realment immersió lingüística?

Saludo la feina ingent del meu amic Joaquim Arenas (un dels fundadors de la immersió), però les dificultats acumulades al llarg dels anys han fet que no acabi de tenir l'eficiència que ell mateix hauria desitjat. Cal un canvi d'estructura progressiu i global.

Independència o mort de la llengua?

Sí, però no. Veig la independència com a condició sine qua non, però no suficient. M'amoïna el que he sentit en debats recents on he participat sobre el tema de la llengua i el posicionament de certs partits. Havent estat a Irlanda, on poquíssima gent parla en gaèlic. No podem matar el català nosaltres mateixos.

Resident a la Catalunya autonòmica des de fa 3 anys i mig. RUI o DUI? Com farem la independència?

En principi no anava gaire a favor del RUI, però ara m'ho estic plantejant: les divisions inherents a la legítima diversitat de parers sobre el redactat d'una Constitució , podrien ser un fre que no tindríem pas amb un Referèndum...